

Motion

1978/79: 2573

**av Kjell Mattsson och Kerstin Andersson i Hjärtum
med anledning av propositionen 1978/79: 112 om regionalpolitik**

Bland förslagen i propositionen 1978/79: 112 ingår hemställan att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för regionalpolitiken som förordats i regeringsprotokollet. Utformningen av föredragande statsrådets anförande till detta protokoll lämnar ofta läsaren i ovisshet om ett visst avsnitt underställs riksdagen för godkännande eller om det i första hand skall uppfattas som en allmänt resonerande framställning. Vi utgår från att denna osäkerhet undanröjs i utskottsberedningen så att riksdagen vid kommande ställningstaganden har ett preciserat förslag att ta ställning till i detta avseende.

I detta sammanhang vill vi peka på vissa uttalanden av föredragande statsrådet som enligt vår mening inte bör godkännas av riksdagen såsom riktlinjer för regionalpolitiken. Vi begränsar oss här till uttalanden om relationer mellan kommunal fysisk planering enligt byggnadslagstiftningen å ena och den regionalpolitiska länsplaneringen å andra sidan — uttalanden som sedda var för sig eller insatta i ett större sammanhang kan ge en felaktig bild av nämnda relationer. Här exemplifieras några av dessa uttalanden.

I propositionen (s. 42) anförs att kopplingen mellan bostadsbyggnadsplaneringen och länsplaneringen är naturlig, eftersom länsstyrelsen fastställer de kommunala bostadsbyggnadsprogrammen och fördelar av statsmakterna beslutade ramar för bostadslångivningen. Detta är en sanning med starka modifikationer. För innevarande år fastställer statsmakterna inga sådana ramar. Länsstyrelsen "fastställer" inga kommunala program men har prövat och skall i viss mån pröva fördelningsfrågor. Länsstyrelsen har nu enligt riksdagens beslut (CU 1978/79: 26 s. 44) att också redovisa inte tillgodosedda anspråk från viss kommun för regeringen. Regeringen kan därmed inte neka låneutrymme på annat än långsiktiga regionalpolitiska grunder. Civilutskottet har i anslutning till det anförda förutsatt att, i lämpligt sammanhang, förslag lämnas om hur de statliga regionalpolitiska riktlinjerna skall förenas med kommunens primära befogenheter enligt byggnadslagstiftningen.

Det senast anförda knyter an till uttalandet i propositionen (s. 43) att en väsentlig del av arbetet med de regionalpolitiska frågorna är att i den fysiska planeringen åstadkomma en viss bebyggelsestruktur. Vidare sägs (s. 57) att de överväganden som görs i den kommunala fysiska pla-

neringen om fördelningen av arbetsplatser och bostäder i olika kommunalar bör kunna utgöra en väsentlig del i kommunernas medverkan i länsplaneringen, ett uttalande som (s. 79) följs upp med en betoning av betydelsen av en kommunal fysisk planering som leder till så kort avstånd som möjligt mellan bostäder och arbetsplatser.

Uttalanden av närmast här ovan angiven typ kan uppfattas som oförargliga återgivanden av i vissa sammanhang obestridda planeringsprinciper. De bör emellertid inte godkännas som regionalpolitiska riktlinjer — detta av främst två skäl.

Ett skäl mot godkännande är att uttalandena ensidigt tar sikte på tätortssituationer. Principen, som den fått uttryck i propositionen, skulle leda till koncentration av all bebyggelse. Uttalandena måste därför under alla förhållanden ytterligare utvecklas och modifieras.

Vi har i annat sammanhang (mot. 1978/79: 2089) hävdad att den kommunala fysiska planeringen alltför mycket inriktats på planeringen av större tätorter och att därmed planöverbäganden beträffande landsbygden och de mindre tätorterna kommit att eftersättas. Detta bör motverkas genom en kommunal aktivitet i motsatt riktning vid tillämpning av byggnadslagstiftningen. Enligt vår mening bör de regionalpolitiska riktlinjerna inte omfatta sådant som — om än utanför lagliga skyldigheter för kommunerna — kan medverka till att bebyggelsestrukturen ytterligare koncentreras. Hithörande frågor inom civilutskottets beredningsområde behandlas i dess betänkande CU 1978/79: 30.

Ett andra skäl är att den regionalpolitiska länsplaneringen i princip arbetar med kommunen som minsta enhet. Kommunala beslut som grundar bebyggelsestrukturen inom dess område tar sin utgångspunkt i byggnadslagstiftningens regler. En eventuell vilja från statsmakternas sida att ingripa däri måste i så fall få uttryck inom denna lagstiftning. Som propositionen exemplifierar kan det, om inte denna gränsdragning observeras, ligga nära till hands att dessa frågor om kommunal översiktlig planering felaktigt kopplas till ofullständigt genomtänkta uttalanden. Dessa är visserligen inte bindande för kommunerna i vidare mån än de förankrats i byggnadslagstiftningen. De kan dock genom att okritiskt återopas i en "dialog" mellan länsstyrelsen och kommunen medföra ett inte avsett intrång i de kommunala planeringsbefogenheterna. En principiell översyn bör därför göras.

Allmänt sett får göras den invändningen mot föredragande statsrådets uttalanden i berörda delar att länsplaneringens och därmed länsstyrelsens inflytande över den kommunala bebyggelsestrukturen synes ha överskattats — något som kan bero på bristande hänsyn till byggnadslagstiftningens innehåll. Eventuella uttalanden från statsmakternas sida om denna bebyggelsestruktur bör göras som motiv till ny lagstiftning i dessa delar. Förslag till ny lagstiftning kommer att läggas fram under sommaren 1979.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi

1. att riksdagen inte godkänner i propositionen 1978/79: 112 förordade allmänna riktlinjer för regionalpolitiken i de delar som kan befaras medföra en kommunal fysisk planering för ensidigt koncentrerad bebyggelse,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en översyn bör göras av de regionalpolitiska riktlinjernas utformning när det gäller samordning med byggnadslagstiftningen.

Stockholm den 19 april 1979

KJELL A. MATTSSON (c)

KERSTIN ANDERSSON (c)
i Hjärtum